

Valtuustoaloite Oriveden kaupungin hakeutumiseksi mukaan Unicefin Lapsiystävällinen -kuntamalliin

Kaupunginvaltuusto 20.06.2022 § 35

Kaupunginvaltuuston esityslistalla olleiden asioiden tultua käsitellyiksi puheenjohtaja totesi, että Oriveden Vasemmiston valtuustoryhmä on jättänyt valtuustoaloitteen Oriveden kaupungin hakeutumiseksi mukaan Unicefin Lapsiystävällinen -kuntamalliin.

Aloite kuuluu seuraavasti:

”Oriveden Vasemmiston valtuustoryhmä esittää aloitteenaan, että Oriveden kaupunki hakeutuisi mukaan Unicefin Lapsiystävällinen-kuntamalliin. Lapsiystävällinen kunta -toimintamalli on Suomen Unicefin kunnille tarjoama kokonaisuus, joka auttaa kuntia tekemään lasten kannalta parempia ratkaisuja niin kunnan hallinnossa kuin lasten arjen palveluissa.

Jo 48 kuntaa kehittää vuonna 2022 lapsiystävällisyyttään UNICEFin tuella. Lapsiystävällinen kunta -malli tavoittaa yli 50 prosenttia Suomessa asuvista lapsista, ollen kunnille tarkoitettu työväline, johon kaikki lapsiystävällisyytensä kehittämiseksi kiinnostuneet kunnat voivat hakea mukaan. Tavoitteet ja arvot, joita malli sisältää ovat erittäin tärkeitä sekä tavoiteltavia.

Lapsiystävällisessä kunnassa jokainen lapsi tuntee olevansa arvokas, saa elää turvassa, saa harrastaa, saa äänensä kuuluviin, huomioidaan päätöksenteossa ja jokaisella lapsella on kavereita sekä turvallinen aikuinen.

Lapsiystävällinen kunta -toimintamalli auttaa kuntia edistämään erityisesti heikoimmassa asemassa olevien lasten oikeuksien toteutumista. Mallin tavoitteena on pysyvät ja rakenteelliset muutokset kunnan toiminnassa.

Malli edellyttää kaupungilta koordinaattoria ja koordinaatiotyöryhmää, riittävällä työajalla resursoituna sekä koko kaupungin sitoutumista lapsen oikeuksien edistämiseen.

UNICEF tarjoaa mallia toteuttavalle kaupungille malliin liittyvät sisällöt ja materiaalit sekä koulutusta ja digipalvelun kehittämistyön tueksi ja kaupunki pääsee mukaan Lapsiystävällinen kunta -verkostoon saaden tukea ja sparrausta.

Orivedellä askeleet tätä mallia kohti on jo otettu; mainittakoon tässä kohtaa lapsivaikutusten arviointi kaikessa päätöksenteossa.

Lapset ja nuoret ovat kuntalaisia, joilla ei ole äänioikeutta. Kuntalaisina he ovat oikeutettuja erityiseen huolenpitoon, tukeen ja suojeluun. Kuntamme tulevaisuus on heidän varassaan, joten esitämmekin että Oriveden kaupungissa aloitetaan toimet ja kehitystyö Lapsiystävällinen kunta-tunnuksen saamiseksi.

Orivedellä 20.06.2022

Oriveden Vasemmiston valtuustoryhmä

Mari Lind

Anne Kahelin

Reijo Kahelin”

Puheenjohtaja otti valtuustoaloitteen vastaan ja totesi, että aloite lähetetään kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

Kaupunginhallitus 22.08.2022 § 172

Valmistelija	Talous- ja hallintojohtaja Marjatta Lilja
Esittelijä	Talous- ja hallintojohtaja Marjatta Lilja
Päätösehdotus	Kaupunginhallitus toimittaa valtuustoaloitteen lasten ja nuorten lautakunnalle valmisteltavaksi siten, että valmistelu toimitetaan kaupunginhallitukselle 30.11.2022 mennessä.
Päätös	Ehdotus hyväksyttiin.

Lasten ja nuorten lautakunta 21.02.2023 § 14

Valmistelija	Kasvatus- ja opetusjohtaja
	<p>Unicefin lapsiystävällinen kunta -malli perustuu YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen. Se auttaa kuntia edistämään erityisesti heikoimmassa asemassa olevien lasten oikeuksia. Sen avulla kunnassa voidaan varmistaa, että lapsen oikeudet toteutuvat mahdollisimman hyvin jokaisen lapsen arjessa. Tavoitteena ovat pysyvät, rakenteelliset muutokset kunnan toiminnassa. Tällä hetkellä 53 Suomen 309 kunnasta on mukana Unicefin lapsiystävällinen kunta -mallissa. Malli perustuu kansainväliseen Child Friendly City -esikuvaan, jota Unicef on toteuttanut vuodesta 1996. Suomalainen malli kehitettiin yhteistyössä Hämeenlinnan kaupungin kanssa 2012–2013.</p> <p>Unicef työskentelee Suomessa sen hyväksi, että lapsen oikeudet toteutuisivat kaikkien täällä elävien alle 18-vuotiaiden arjessa. Tavoitteena on hyvä elämä jokaiselle lapselle. Lapset ovat oikeutettuja erityiseen huolenpitoon, tukeen ja suojeluun. Kunnan viranhaltijat, työntekijät ja päättäjät ovat tärkeitä lapsen oikeuksien turvaajia ja toteuttajia.</p> <p>Unicefin mukaan lapsiystävällisessä kunnassa:</p> <ul style="list-style-type: none">- jokainen lapsi tuntee olevansa arvokas,

- jokainen lapsi saa elää turvassa,
- jokainen lapsi saa harrastaa,
- jokaisella lapsella on kavereita ja turvallinen aikuinen,
- jokainen lapsi saa äänensä kuuluviin ja
- jokainen lapsi huomioidaan päätöksenteossa.

Unicefin lapsiystävällisen kunnan määrittely ja Oriveden kaupungin kasvatuksen ja opetuksen arvopohja on yhdenmukainen. Orivedellä kasvatuksessa ja opetuksessa sekä muissa kaupungin toiminnoissa lasten edun ensisijaisuus on palvelujen järjestämisen sekä kaupunkikehittämisen lähtökohtana. Kasvatuksessa ja opetuksessa korostetaan aitoa välittämistä ja lapsen arvostamista. Konkreettisine esimerkkeinä tästä ovat mm. positiivisen pedagogiikan ja oppimisen valtuustotason talousarviotavoite sekä henkilöstön tunne- ja vuorovaikutustaitoihin liittyvät koulutukset. Lapset kohdataan yksilöinä ja heidän mielenkiinnon kohteensa ovat kasvatuksen lähtökohtana. Kasvamisen ja oppimisen ilo on nostettu keskiöön:

- lapsen ainutlaatuisuus huomioidaan,
- vuorovaikutus on välittävää ja arvostavaa,
- lapselle mahdollistetaan myönteisiä tunnekokemuksia,
- myönteisen minäkuvan ja itseluottamuksen kehittymistä tuetaan mm. kannustavalla ohjaamisella ja palautteella,
- lasta rohkaistaan luovuuteen ja mahdollistetaan innostuminen uuden oppimisesta.

Oriveden liikuntapalvelut ovat mahdollistaneet lapsille ja nuorille monipuolisia harrastusmahdollisuuksia. Orivedellä on pieneksi kunnaksi erittäin monipuoliset liikuntamahdollisuudet. Orivedellä on mm. liikuntahalli, jäähalli, erinomainen latuverkosto, urheilukenttä, monipuoliset retkeilymahdollisuudet, uimarannat, leikkipuistot ja uusimpana pump track -rata. Myös yhdistykset ja yhteisöt tekevät monipuolista työtä lasten oikeuksien ja esimerkiksi monipuolisten ja kaikkien saavutettavissa olevien harrastusmahdollisuuksien kehittämiseksi. Orivedellä on tarjolla maksuttomia tai edullisia harrastuksia, lisäksi erityisryhmät on huomioitu palvelutarjonnassa.

Oriveden kaupunki on mukana monialaisessa Etelä-Pirkanmaan liikenneturvallisuustyöryhmässä, jossa kehitetään lasten liikenneturvallisuutta liikennevalistuksen, oppituntien, kampanjoiden, koulutuksen ja materiaalien avulla. Lisäksi kehitetään turvallisuutta esimerkiksi koulujen alun suojatiepäivystyksillä ja liikennesuunnittelulla.

Oriveden kaupunkistrategiassa on otettu lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistäminen keskiöön, ja kaupungin eri yksiköissä on tehty monipuolisesti työtä tavoitteiden saavuttamiseksi. Valtuustokaudella kaupunkistrategian 2017–2021 teemoja ovat olleet:

- Selvitämme lasten ja nuorten palvelutarpeet ja vastaamme niihin uudistamalla palvelujamme perhelähtöisesti.
- Onnistumme vähentämään lasten ja nuorten kohtaamia ongelmia.
- Tavoitteena on nuorisopalvelujen uudistaminen ja vaikuttavuuden vahvistaminen.
- Kehitämme toisen asteen koulututusta yhteistyössä mm. Tredun sekä muiden toimijoiden kanssa ja luomme samalla elinvoimaa Orivedelle.
- Edistämme nuorisotakuun toteutumista.

Nykyisellä valtuustokaudella 2021–2025 painotetaan lasten ja nuorten hyvän kasvun ja oppimisen turvaamista:

- Innostamme lapsia ja nuoria osallistumaan ja vaikuttamaan.
- Mahdollistamme lasten ja nuorten harrastustoimintaa sekä edistämme terveitä elintapoja ja hyvinvointia.
- Kehitämme yhdessä monipuolista toisen asteen koulutusta Orivedellä.

Konkreettisten tavoitteiden toteutumista on käsitelty säännöllisesti talousarviotavoitteiden, kasvatuksen ja opetuksen johtoryhmän, kasvatuksen ja opetuksen painopisteiden sekä varhaiskasvatuksen ja koulujen toimintasuunnitelmien arvioinnin yhteydessä. Lisäksi eri palvelukeskuksissa tehtävää lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämisen työtä on arvioitu esimerkiksi kaupungin johtoryhmässä ja luottamushenkilötilaisuuksissa.

Valtuusto on edistänyt lasten ja nuorten oikeutta terveisiin ja turvallisiin varhaiskasvatuksen ja opetuksen tiloihin. Nuorisopalvelujen tiloja ja toimintaa on kehitetty suunnitelmallisesti yhdessä nuorten, henkilöstön ja luottamushenkilöiden kanssa.

Lasten ja nuorten osallisuuden kehittäminen on ollut kaupunkitasoisena painopistealueena sekä varhaiskasvatuksessa, perusopetuksessa että lukiokoulutuksessa. Varhaiskasvatussuunnitelma sekä perusopetuksen koulujen ja lukiokoulutuksen opetussuunnitelmat korostavat lasten ja nuorten osallisuutta. Orivedellä lapsia osallistetaan eri palvelukeskuksissa, esimerkiksi teknisissä palveluissa jo varhaiskasvatuksessa olevia lapset saavat vaikuttaa leikkikenttien suunnitteluun.

Kouluissa toimivat oppilaskunnan hallitukset kouluyhteisön hyvinvoinnin, oppimisen ja viihtyisyyden kehittämiseksi. Oriveden Nuorisovaltuusto on aktiivinen toimija, ja se palkittiin vuoden nuorisovaltuustona 2019. Nuorisovaltuusto edustaa paikallisia nuoria Oriveden kaupungin päätöksenteossa. Kaupungin päätöksenteossa nuorten ääntä arvostetaan, ja nuorisovaltuuston edustajilla on läsnäolo- ja puheoikeus kaupunginvaltuuston kokouksissa sekä kaupungin neljässä lautakunnassa. Heille maksetaan kokouspalkkio kaupungin luottamushenkilöiden palkkio- ja matkustussäännön mukaisesti. Nuvalla on myös eri lautakunnissa oma kummivaltuutettu, joka toimii nuvan yhteyshenkilönä sekä nuvan lautakuntaedustajan tukena. Oriveden Nuvan hallituksen edustajat toimivat myös Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto ry:ssä ja heidän vuosijäsenmaksunsa kustannetaan Nuvan budjetista. Lisäksi Oriveden Nuvan edustaja osallistuu Pirkanmaan nuorisotyöryhmän toimintaan. Nuorisovaltuustolla on vuosittain 4000 euroa rahaa käytettävissä toiminnan rahoittamiseksi. Orivesiläiset lapset ja nuoret ovat olleet edustettuina myös Lasten ja Nuorten Parlaamenteissa eduskunnassa.

Lapsiystävällinen kunta -malli auttaa kuntaa tunnistamaan erityisesti heikoimmassa asemassa olevat lapset ja parantamaan heidän hyvinvointiaan. Orivedellä on kehitetty monia palveluja, jotka turvaavat esimerkiksi harrastusmahdollisuuksia myös vähävaraisten perheiden lapsille. Koulujen kerhotoiminta on täysin maksutonta, ja sitä kehitetään jatkuvasti oppilaiden toiveiden perusteella. Orivesi on mukana Suomen harrastamisen mallissa, jossa lasten ja nuorten yhdenvertaisen harrastamisen mahdollistamiseksi on kokeiltu esimerkiksi ilmaisia kuljetuksia harrastuspaikoille. Myös erityisryhmät on huomioitu harrastusmahdollisuuksissa. Orivedellä on lisäksi käytössä mm. Nuorisopassi, jonka avulla nuorille voidaan kohdentaa yksilöllisesti myös erilaisia maksuttomia palveluja.

Orivedellä lasten ja nuorten tukeen on resursoitu paljon. Orivedellä on koko Tampereen kaupunkiseudun pienimmät opetuksen ryhmäkoot kaikissa ikäluokissa ja erityisopettajia sekä koulunkäynninohjaajia on laskennallisesti eniten lasta kohti koko seudulla. Myös lasten ja perheiden sosiaalipalvelut ovat Orivedellä toimineet hyvin ja apua on saanut nopeasti, esimerkiksi perheneuvolaan ei ole ollut pitkiä jonoja. Lastensuojelun tunnusluvut osoittavat, että sijaishuollon päivien määrä on vähentynyt merkittävästi viimeisen kymmenen vuoden aikana. Vuonna 2021 vähennystä aikaisempaan oli 264 päivää (-3 %). Sijoitukseen ei ole yhtä yksittäistä syytä, vaan taustalla on lapsen/nuoren ja perheen ongelmien kasautuminen.

Unicefin mukaan köyhissä perheissä elävien, vammaisten, vähemmistöihin kuuluvien, maahanmuuttajataustaisten ja sijaishuollossa olevien lasten elinolosuhteissa on edelleen paljon parannettavaa. Vaikeasti kehitysvammaisille lapsille on perustettu oma vaativan tuen erityisluokka Orivedelle, joten kaikki lapset kehitysvammasta ja tuen tarpeesta huolimatta saavat oppia omalla kotipaikkakunnallaan aikaisemman Tampereelle kuljettamisen asemesta. Varhaiskasvatus ja koulut tekevät Orivedellä toimivien perhekotien (mukaan lukien erityislasten perhekoti) kanssa tiivistä yhteistyötä perhekodeissa kasvavien lasten hyvän kasvun ja oppimisen eteen. Orivesi on mukana seudullisessa valmistavan opetuksen yhteistyössä, joten maahanmuuttajataustaisten lasten yhteiskuntaan integroitumista, kasvua ja oppimista tuetaan suunnitelmallisesti. Eri uskontojen ja kotikielten opettamisessa hyödynnetään seudullista yhteistyötä, joten myös Oriveden maahanmuuttajataustaiset lapset ovat yhdenvertaisessa asemassa isommilla paikkakunnilla asuviin.

Lasten yhdenvertainen oikeus terveelliseen, turvalliseen ja nykyaikaiseen oppimisympäristöön on huomioitu kaupungin nykyisessä varhaiskasvatus- ja kouluverkossa. Lapsivaikutusten arviointi on tehty monipuolisesti, ja lasten autenttisia mielipiteitä on kuultu myös palveluverkkopäätösten jälkeen. Tänä lukuvuonna kasvatuksen ja opetuksen yhteiset painopisteet ovat seuraavat: lukutaidon kehittäminen, positiivinen pedagogiikka ja hyvinvointi sekä kansainvälisyys ja kestävä tulevaisuus.

Kasvatuksessa ja opetuksessa on haettu useita hankerahoituksia lasten ja nuorten hyvän kasvun ja oppimisen tueksi, ja niiden avulla lisätään mm. lasten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta. Kuluvana lukuvuonna mm. seuraavilla hankkeilla on tuettu Unicefin lapsiystävällisen kunnan kriteerien toteutumista:

- Lukutaitoa ja lukemisen kulttuuria vahvistava Lukukaari-hanke,
- Koulun kerhotoiminnan tukeminen (perusopetus),
- Erasmus+ -akkreditointi (perusopetus ja lukio),
- Erasmus+ INCLUDED / Rovastinkankaan, Karpinlahden ja Eräjärven koulujen yhteinen,
- Erasmus+ Take care! / Kultavuoren ja Hirsilän koulujen yhteinen,
- Erasmus+ Hello Teenager! / Yhteiskoulu ja lukio,
- Erasmus+ -Staff mobility / Yhteiskoulu,
- Erasmus+ Job shadowing / lukio,
- esi- ja perusopetuksen tasa-arvoa edistävät toimenpiteet,
- Valtion erityisavustus varhaiskasvatuksen ja esi- ja perusopetuksen järjestäjille koronaepidemian vaikutusten tasoittamiseksi vuosina 2022–2023,
- Valtion erityisavustus lukiokoulutuksen järjestäjille koronaepidemian vaikutusten tasoittamiseksi vuosina 2022–2023,

- Valtion erityisavustus digitaalisiin taitoihin ja osaamiseen liittyvän hyvän pedagogisen toiminnan kehittämiseen varhaiskasvatuksessa 2022–2023,
- Valtion erityisavustus varhaiskasvatuksen tasa-arvoa edistäviin toimenpiteisiin ja laadun kehittämiseen 2021–2023,
- Valtion erityisavustus esi- ja perusopetuksen tasa-arvoa edistäviin toimenpiteisiin ja laadun kehittämiseen vuosille 2022–2023 sekä
- Valtion erityisavustus esi- ja perusopetuksen oppilaiden digitaalisten taitojen kehittämiseen osana Uudet lukutaidot -kehittämishanketta vuosille 2022–2023.

Lisäksi Orivesi on mukana uusissa seudullisissa hankkeissa:

- Kangasalan koordinoima seitsemän kunnan yhteishanke: "Lukuintoa Pirkanmaan esi- ja alkuopetukseen - voimalla seitsemän kunnan,
- Tampereen kaupunkiseudun varhaiskasvatuksen tuen ja inklusion kehittämishanke (VINK),
- Yleissivistävän koulutuksen kansainvälistymisen kehittämishanke PAX,
- Yleissivistävän koulutuksen kansainvälistymisen kehittämishanke Yhteinen Itämeri,
- Sitouttavan koulu yhteistyön pilotointi (jatkohanke) sekä
- Inklusiivinen koulu

Hankkeiden toteuttaminen vaatii paljon työtä ja koordinoitua, mutta niiden etu nähdään merkittävänä sekä oppilaiden/opiskelijoiden että henkilökunnan kannalta. Hankkeiden avulla on saatu lisää osaamista ja henkilöstöresurssia Unicefin lapsiystävällisen kunta -mallin tavoitteiden saavuttamiseksi. Oriveden kaupungissa halutaan jatkaa laajaa hanketyötä lapsiystävällisyyden lisäämiseksi.

Unicef edellyttää seuraavien Lapsiystävällinen kunta -mallin pääperiaatteiden toteutumista:

- Kunta keskittyy kehittämistyössä kaikkein haavoittuvimmassa asemassa oleviin lapsiin ja kunnan suurimpiin lapsenoikeusongelmiin. Kunta on valinnut toimintasuunnitelmansa tavoitteeksi nykytilan kartoituksessa tasolla 1–2 olleita indikaattoreita. Tasolla 1–2 olevat indikaattorit osoittavat, missä suurimmat lapsen oikeuksiin liittyvät ongelmat ja puutteet kunnassa ovat.
- Kunnan kehittämistyössä toteutuu lasten osallisuus. Yksi kunnan toimintasuunnitelman tavoitteista tulee suoraan kunnan lapsilta ja nuorilta. Kunta on varmistanut kaikin tavoin, että lasten osallisuus toteutuu Lapsiystävällinen kunta -työn tavoitteissa ja toimenpiteissä ja niiden arvioinnissa.
- Kehittämistyön tavoitteet ja toimenpiteet ohjaavat koko kuntaa. Kunta on varmistanut, että Lapsiystävällinen kunta -työn toimenpiteet koskevat tavoitteesta riippuen mahdollisimman laajasti koko kuntaa. Sen varmistamiseksi, että kehittämistyö ulottuu laajasti kunnan eri toimialoille, työtä koordinoi riittävästi resursoitu Lapsiystävällinen kunta -koordinaattori ja -koordinaatioryhmä.
- Kunta tavoittelee kehittämistyöllään pitkäkestoisia muutoksia. Kunta on varmistanut, että Lapsiystävällinen kunta -työn toimenpiteillä saadaan aikaan pysyviä muutoksia kunnan lasten elämässä.
- Kunta viestii kehittämistyöstään aktiivisesti. Kunta viestii avoimesti ja aktiivisesti Lapsiystävällinen kunta -työnsä tavoitteista,

toimenpiteistä ja tuloksista niin kunnan organisaation sisällä kuin kuntalaisille, mukaan lukien lapsille.

Kunta saa malliin ja lapsen oikeuksiin liittyvää koulutusta sekä malliin liittyvät materiaalit. Kunnalle tulee Unicefista yhteyshenkilö, joka toimii kunnan tukena mallin toteuttamiseen liittyvissä kysymyksissä. Kunta pääsee mukaan Lapsiystävällinen kunta -verkostoon ja osallistumaan verkoston tapaamisiin. Kunta saa Lapsiystävällinen kunta -tunnuksen kaksivuotisen kehittämistyön jälkeen, mikäli kunnan kehittämisprosessi ja sen tulokset täyttävät mallin kriteerit.

Unicefin Lapsiystävällinen kunta -malli vaatii kunnalta yhteyshenkilön sekä koordinaatioryhmän nimeämistä, joka on vastuussa kehittämisprosessin kokonaiskoordinaatiosta. Koordinaatioryhmässä tulee olla edustettuna kunnan kaikki eri toimialat ja muut keskeiset toimijat, kunnan luottamushenkilö/luottamushenkilöitä sekä kunnan viestintä. Lisäksi ryhmässä tulee olla lasten ja nuorten edustaja/edustajia. Kunnan tulee sitoutua lapsen oikeuksien edistämiseen kunnan päätöksenteossa, hallinnossa ja palveluissa.

Kunnan tulee resursoida riittävällä työajalla Lapsiystävällinen kunta -koordinaattori ja koordinaatioryhmä. Lapset ja nuoret tulee ottaa mukaan sekä lapsiystävällisyyden kehittämistyöhön sekä osallistetaan lapsia ja nuoria koskevien asioiden valmisteluun ja päätöksentekoon. Osassa kunnista koordinaatiota ja suunnittelua on liitetty työntekijöiden olemassa oleviin tehtäviin. Orivedellä ei ole mahdollista liittää koordinaattorin tehtävää olemassa oleviin työ- tai virkasuhteiden tehtävänkuvuihin. Kasvatuksen ja opetuksen johtoryhmä on tutustunut valtuustoaloitteen saamisen jälkeen Unicefin lapsiystävällinen kunta -mallin työllistävyyteen mm. Nokian kaupungissa. Kaupungin johtoryhmän sekä kasvatuksen ja opetuksen johtoryhmän näkemyksen mukaan hanke tarvitsisi koordinaati- ja hallintotyöhön kokopäiväisen koordinaattorin, ja tehtävän palkkakustannukset olisivat vuositasolla sivukuluineen noin 70 000 euroa. Tämän lisäksi tulisi varata määrärahoja koordinaatioryhmän kokousten järjestämiseksi noin 8 000 euroa. Koordinaatioon liittyvät kustannukset olisivat vuositasolla yhteensä noin 80 000 euroa.

Oriveden kaupungin hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelmassa lasten ja nuorten oikeudet ovat tavoitteiden keskiössä:

- Lisätään lasten, nuorten ja perheiden ruokailoa ja parannetaan ruokatottumuksia (mm. ateriapalveluihin sydänmerkkikriteerit, kouluille ja päiväkodeille ruokadiplomit ja ruokaraadit, ruokakasvatuksen kehittäminen, kouluruokalojen viihtyvyyden parantaminen, yhteistyö järjestöjen kanssa).
- Edistetään kuntalaisten mielenterveyttä (mm. lasten ja nuorten sosiaalisten ja tunnetaitojen vahvistaminen, koulukiusaamisen ehkäisy, hyvinvoinnin vuosikellon käyttö lasten ja nuorten palveluissa, matalan kynnyksen perheohjaamo Silmukan toiminnan vakiinnuttaminen, henkilöstön nepsy-osaamisen lisääminen).
- Liikunnallisen elämäntavan tukeminen (mm. monipuoliset liikuntapaikat/reitistöt, monipuolista ohjattua toimintaa, ”höntsyryhmät”, edulliset ja maksuttomat liikuntaharrastukset, välineläisyys, tiedotus).
- Tuetaan erityisryhmien sosiaalista osallisuutta.
- Vähennetään lapsiperheiden eriarvoisuutta (mm. edullinen/maksuton harrastustoiminta/retket/leirit (mm. Suomen harrastamisen -malli), nuorisopassi, ilmaiset kokoontumistilat, pienten koululaisten koulujen loma-aikaan tapahtuva kerhotoiminta,

taloudellinen tuki esim. harrastustoimintaan ja itsenäistymiseen, talousneuvolatoiminnan vakiinnuttaminen).

- Edistetään lähiympäristön kehittämistä esteettömäksi, turvallisesti ja liikkumiseen sekä osallisuuteen kannustavaksi (mm. esteettömyyssuunnitelman toimenpiteiden toteuttaminen, kävelyn ja pyöräilyn kehittämisohjelma, Hinku-ohjelma ja lähivirkistysalueiden ja retkeilyreittien kehittäminen hankkeiden avulla sekä tiivis yhteistyö kolmannen sektorin kanssa).
- Vähennetään päihdeongelmia (mm. ehkäisevän päihdetyön kehittäminen, päihdeettömyyteen liittyvä viestintä ja asennekasvatus (mm. teemapäivät ja luennot, kampanjat, vanhempainillat, työntekijöiden jalkautuminen nuorten keskuuteen, päihdeettömät tilaisuudet).
- Kehitetään turvallista ja viihtyisää asuinympäristöä (mm. puistojen ja yleisten alueiden siisteys ja esteettömyys, katujen sekä kävely- ja pyöräteiden kunnossapito ja valaistus, viihtyvyyden lisääminen mm. viheristutuksin, ympäristötaiteen ja valaistuksen avulla, ilkivaltaan puuttuminen).
- Kehitetään turvallista liikenneympäristöä ja vähennetään onnettomuuksia (kampanjat, tilaisuudet ja tiedotus yhdessä muiden toimijoiden, mm. Liikenneturvan, kanssa, mopoilukulttuurin kehittäminen turvallisemmaksi, kaupungin liikenneturvallisuuksivujen päivittäminen, liikenneympäristön turvallisuusparannukset).

Eri palvelukeskukset toteuttavat hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman tavoitteita tukevia toimenpiteitä ja arvioivat lapsen oikeuksien toteutumista. Myös kaupunkitasoisten kasvatuksen ja opetuksen painopisteiden ja lukuvuosisuunnitelman tavoitteiden toteutumista arvioidaan ja kehitetään vuosittain. Orivedellä toteutetaan monipuolisesti lapsiystävällisen kunnan toimintamallia ja rakenteita tukevaa työtä edellä esitetyn kuvauksen mukaisesti, vaikka kaupungilla ei ole erillistä Unicefin lapsiystävällisen kunnan tunnustusta. Lapsiystävällinen kunta -malliin hakeminen edellyttäisi vuositasolla noin 80 000 euron lisämäärärahaa hankkeen koordinoinnin ja hallintotyön vuoksi. Orivedellä lasten ja nuorten edun kannalta on tarkoituksenmukaista resursoida edelleen laadukkaan, monipuolisen ja monialaisen lapsiystävällisen arjen työn tukemiseksi Unicefin lapsiystävällisen kunnan koordinoitavuuden asemesta.

Esittelijä	Kasvatus- ja opetusjohtaja Mia Mattila
Päätösehdotus	Lasten ja nuorten lautakunta 1. vastaa valtuustoaloitteeseen ja esittää, että Orivesi ei hae Unicefin lapsiystävällinen kunta -malliin mutta toteuttaa toiminnassaan monialaisesti lapsiystävällisyyttä ja lapsen oikeuksien toteutumista sekä 2. lähettää asian edelleen jatkovalmisteltavaksi kaupunginhallitukselle.
Päätös	Päätösehdotus hyväksyttiin.

Kaupunginhallitus 13.03.2023 § 61
365/00.04.02/2022

Valmistelija Talous- ja hallintojohtaja Marjatta Lilja

Esittelijä Kaupunginjohtaja Juha Kuusisto

Päätösehdotus Kaupunginhallitus esittää, että valtuusto päättää

1. merkitä tiedoksi lasten ja nuorten lautakunnan valtuustoaloitteen johdosta antaman vastauksen ja
2. todeta asian valtuustoaloitteena loppuun käsitellyksi.

Päätös Päätösehdotus hyväksyttiin.

Merkittiin pöytäkirjaan, että kasvatus- ja opetusjohtaja Mia Mattila oli asiantuntijana paikalla asian käsittelyn aikana.

Merkittiin pöytäkirjaan, että tämän pykälän päätöksen jälkeen kokouksessa pidettiin tauko kello 16.38-16.55.
